

KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR LUCHTVAART

ROYAL NETHERLANDS AERONAUTICAL ASSOCIATION

AANGESLOTEN BIJ DE FÉDÉRATION AÉRONAUTIQUE INTERNATIONALE

AFDELING SCHERMVLIEGEN

Opleiding Schermvlieginstructeur 3 Lier / Berg

**Vastgesteld door het bestuur van de
Afdeling Schermvliegen**

11 december 2007

Opleidingsprogramma

Doel van de opleiding

De opleiding heeft tot doel jou zodanig te bekwamen dat je zelfstandig een opleiding tot piloot kunt verzorgen.

Toelatingseisen

Tot de opleiding word je toegelaten, als je:

- In het bezit bent van de aantekening HI berg en/of Iier, die ten minste één jaar voor de aanvang van de opleiding is verleend.
- Tenminste 18 jaar of ouder bent.
- Lid bent van de KNVvL.
- Het opleidingsgeld voldaan hebt.
- In het bezit bent van een geldig Lierbrevet-3 en/of Bergbrevet-3.
- In het bezit bent van een 'vaardigheidsboekje hulpinstructeur', waarvan de taken 1,2,3,4,5,6,8,10 en 12 door een KNVvL-erkende opleidingsinstantie c.q. instructeur met een voldoende zijn beoordeeld.
- Als observant aanwezig bent geweest bij een opleiding op een school en hiervan een verslag hebt gemaakt dat door de cursusstaf met 'voldoende' is beoordeeld;
- Over voldoende kennis beschikt op de terreinen: aërodynamica, meteorologie, vliegtechniek, materiaalkennis en regelgeving.

Werving

In het blad 'B-lijn' wordt een advertentie geplaatst; tevens is een oproep te vinden op de website www.knvvl-schermvliegen.nl en wordt op één van de twee bijscholingsdagen voor instructeurs melding gemaakt van de opleiding.

Na aanmelding ontvang je een formulier waarin je een beeld dient te schetsen van jouw visies en bekwaamheden. Op grond van het ingevulde formulier en de gemaakte toets beslist de cursusstaf over jouw toelating tot de instructeursopleiding. Heb je het Brevet-3 maximaal 1 jaar hiervoor behaald, dan ben je vrijgesteld van de toets.

Bij twijfel over toelating kan met jou een gesprek plaatsvinden.

De cursusstaf behoudt zich het recht voor jou na het tweede weekend een dwingend advies te geven de opleiding te beëindigen. Dit, indien de cursusstaf geen mogelijkheden ziet dat je de opleiding met succes afsluit.

Terminologie

De opleiding is aangepast aan nieuwe overheidsregels. Daarmee is ook de terminologie aangepast. De Instructeur Schermvliegen heet voortaan Schermvlieg'instructeur 3. De Hulpinstructeur heet Schermvlieg'instructeur 2. In de nabije toekomst zal het Reglement Schermvliegen op dit punt geactualiseerd worden,

Kosten

Deze bedragen € 200,- . Te voldoen vóór aanvang van de opleiding.

Duur van de opleiding

De totale tijdsinvestering in de opleiding bedraagt circa 65 uur en 25 dagen stage. De opleiding kent een theoretisch-didactisch deel en een praktisch deel. Je sluit de opleiding af met een examen, bestaande uit een viertal PvB's (Proeve van Bekwaamheid). Het theoretisch-didactische deel heeft als doel ervoor te zorgen dat het praktijkdeel –de stage- een succes wordt. Je legt een dossier aan waarin al jouw verslagen en les / leerplannen komen.

Het theoretisch-didactische deel

Het theoretisch-didactische deel omvat 23 contacturen, verdeeld over drie zaterdagen (zaterdag van 9.00 - 16.00 uur) en één vrijdagavond (van 19.30 - 21.30 uur). Ook dient rekening gehouden te worden met 16 uur voorbereiding- en nazorgtijd (circa vier uur per bijeenkomst). Voorbereiding houdt o.a. in dat je bepaalde opdrachten krijgt die tijdens de bijeenkomsten aan bod komen. Hierbij kan je denken aan het voorbereiden van rollenspelen, evaluaties, inleidingen of lessen. Nazorg houdt o.a. in dat je verslag legt van de dag en daarin kritisch naar eigen handelen kijkt en leerpunten benoemt. Al jouw verslagen komen in jouw dossier terecht.

Onderaan vind je meer informatie over de concrete invulling.

Het praktische deel

Het praktische deel volgt op het theoretisch-didactische deel en heeft de vorm van twee stages zoals beschreven in de reglementen, te weten een hoofdstage van 20 dagen en een tweede stage van vijf dagen, bij twee verschillende scholen. Doe je de praktijk voor instructeur Berg én Lier, dan is de reductieregel van kracht.

Het schrijven van het stageverslag kost je circa 10 uur.

Al jouw verslagen en beoordelingen komen in jouw dossier terecht.

Onderaan vind je meer informatie over de concrete invulling.

Het examen

Het examen –in de nieuwe terminologie 'Proeve van Bekwaamheid'- kent twee vormen:

- 1 De praktijkbeoordeling: een praktijkexamen gericht op lesgeven en afnemen van toetsen. Dit betreft de PvB's 'Training geven' (3.1) en 'Afnemen van toetsen' (3.5) ;
- 2 De portfoliobeoordeling: de beoordeling van een map (analoog of digitaal) waarin je allerlei 'bewijzen' aanbiedt die aantonen dat je aan de gevraagde criteria voldoet. Dit betreft de PvB's 'Training geven' (3.1), 'Organiseren van activiteiten' (3.3) en 'Aansturen van kader' (3.4).

Alvorens de praktijkbeoordeling aan te mogen vragen, dient jouw dossier met 'voldoende' beoordeeld te zijn.

Je vraagt de praktijkbeoordeling aan door het insturen van je portfolio.

De praktijkbeoordeling vormt een combinatie van de Proeve van Bekwaamheid 3.1 en 3.5 en omvat het lesgeven op een terrein in Nederland aan een groepje cursisten. Hierbij wordt door een examiner bekeken of is voldaan aan alle eisen beschreven in de PvB-beschrijvingen en Protocollen.

Je voorbereiding op het examen zelf zal circa 8 uur bedragen.

Onderaan vind je meer informatie over de Proeven van Bekwaamheid.

De portfolio- en de praktijkbeoordeling dient afgerond te zijn binnen een termijn van twee jaar, na aanvang van de opleiding.

Deelnamebevestiging

Zij die de opleiding met gunstig gevolg hebben afgelegd en geslaagd zijn voor de portfolio- en de praktijkbeoordeling, ontvangen een 'Deelnamebevestiging instructeuropleiding'. Met deze Deelnamebevestiging kan, mits aan de verdere eisen van het actuele Reglement Schermvliegen voldaan is, een aanvraag voor het instructeurschap bij het bestuur worden ingediend. Het bestuur stelt uiteindelijk de instructeur aan.

Belangrijke data van de opleiding 2008

19 januari	eerste zaterdag
15 maart	tweede zaterdag (praktijkdag)
19 april	derde zaterdag
20 september	1 ^e mogelijke examendag (uitwijkdatum is 21 september)
4 oktober	2 ^e mogelijke examendag (uitwijkdatum is 5 oktober)
nog nader te bepalen	afsluitende vrijdagavond

Minimaal aantal deelnemers

Het minimaal aantal deelnemers aan de opleiding is 6. Bij minder aanmeldingen behoudt de cursusstaf zich het recht voor om de opleiding niet door te laten gaan.

Competenties

Wat wordt er geëxamineerd?

De volgende competenties worden op het examen getoetst:

- **KSS 3.1 Geven van trainingen**

De schermvlieg instructeur 3 is in staat op adequate wijze trainingen zodanig te plannen, uit te voeren en te evalueren dat ze leiden tot het realiseren van doelstellingen op basis van het basis opleidingsplan (BOP).

- **KSS 3.3 Organiseren van schermvliegactiviteiten**

De schermvlieg instructeur 3 is in staat op adequate wijze activiteiten te organiseren gericht op veilige beoefening van het schermvliegen.

- **KSS 3.4 Aansturen van schermvlieginstructeur 2**

De schermvlieginstructeur 3 is in staat op adequate wijze een schermvlieginstructeur 2 of gelijkwaardig hieraan aan te sturen en mee te werken aan zijn ontwikkeling.

- **KSS 3.5 Afnemen van toetsen**

De schermvlieginstructeur 3 is in staat op adequate wijze de piloot voor te bereiden op een toets en deze adequaat af te nemen.

Overige competenties die getoetst worden, zijn:

Stimuleren sportieve ontwikkeling van schermvliegpiloten

De schermvlieginstructeur 3 is in staat om op adequate wijze een optimale begeleiding te bieden die bijdraagt aan de ontwikkeling van schermvliegpiloten.

Leercompetentie

De schermvlieginstructeur 3 is in staat op adequate wijze hulpvragen te verwoorden en deskundigen dan wel kennisbronnen te raadplegen.

Burgerschapscompetentie

De schermvlieginstructeur 3 is zich bewust van zijn voorbeeldfunctie.

Het examen

Hoe wordt er geëxamineerd?

Een overzicht:

- KSS 3.1 'Training geven':	portfolio- en praktijkbeoordeling;
- KSS 3.3 'Organiseren van activiteiten':	portfolio-beoordeling;
- KSS 3.4 'Aansturen van kader':	portfolio-beoordeling;
- KSS 3.5 'Afnemen van toetsen':	praktijkbeoordeling.

Eisen aan jouw dossier:

1. Aanwezig op alle bijeenkomsten
2. Compleet dossier met voldoende kwaliteit
3. Beoordeling door de stagebegeleider 'voldoende'
4. Beoordeling door de docent van het stageverslag 'voldoende'
5. Portfolio-opdracht KSS 3.3 voldaan aan de gestelde eisen
6. Portfolio-opdracht KSS 3.4 voldaan aan de gestelde eisen

Meer informatie over:

Inhoud van het theoretisch-didactische deel van de opleiding

De inhoud van het theoretisch-didactische deel van de instructeursopleiding is gerelateerd aan de lesonderdelen analyseren, plannen, realiseren en evalueren / reflecteren. Aan de theoretische aspecten van aërodynamica, meteorologie, vliegtuigtechniek, materiaalkennis, regelgeving en E.H.B.O. wordt geen aandacht besteed. Deze kenniselementen komen slechts in toegepaste vorm terug.

Onderwerpen die behandeld worden:

Introductie

Kennismaking, inhoud van de instructeursopleiding en planning, afspraken m.b.t. het portfolio (lesplannen, praktijkopdrachten), doelstellingen van de theoretisch-didactische deelopleiding, behalen van de competenties, de stage.

Analyseren

Visie op leren en opleiden, profiel van de cursist (mentaal en fysiek), profiel van de instructeur, valkuilen voor de instructeur (didactisch en agogisch).

Plannen

Doelen stellen, theorie-werkvormen kiezen (instructie, casestudy, samenwerkend leren) lesprogramma ontwerpen, de praktijkles inrichten vanuit hét uitgangspunt: veiligheid, leermiddelen kiezen (oefenhelling, materiaal), tweegesprek en groepsgesprek, leren tijdens de stage.

Realiseren

Instructie geven, organiseren van 'actief leren', het geven en ontvangen van feedback, 'denken' als onmisbare werkvorm (reflectie), het voeren van een tweegesprek, het leiden van een groepsgesprek.

Evaluatie

Het persoonlijk verslag, diverse evaluatiedoelen en –werkvormen, het stage-beoordelingsformulier, evaluatie van eigen functioneren en groei, evaluatie van het programma van de instructeursopleiding / docenten / materialen / groep / stage / eigen ontwikkeling

Concrete invulling:

- De eerste zaterdag staat vooral in het teken van kennismaken, bewustworden van het behalen van leerrendement, leerdoelen opstellen en voorbereiding voor de praktijkdag.
- De tweede zaterdag is een praktijkdag. Je gaat met echte cursisten aan de slag die geen ervaring hebben met Paragliding. Je hebt van tevoren een lesplan gemaakt, leerdoelen gesteld en krijgt tijdens de uitvoering feedback van de observatoren. Aan het einde van de dag geven de cursisten feedback over jouw wijze van lesgeven.
- De derde zaterdag staat o.a. in het teken van feedback op de praktijkdag, rollenspelen en voorbereiding op de stage en het examen.
- De vrijdagavond staat in het teken van evaluatie en zo mogelijk worden de deelnamebevestigingen al aan diegenen uitgereikt die alles hebben afgerond.

Een verzoek om afwezig te mogen zijn dient minimaal vier weken voor de betreffende bijeenkomst schriftelijk aan de Portefeuillehouder Opleidingen gedaan te worden. Indien deze de afwezigheid accepteert, ontvangt de deelnemer van de cursusstaf een opdracht die het hem mogelijk maakt de leerstof van de gemiste bijeenkomst te verwerven en te verwerken. Onvoldoende uitvoeren van deze opdracht betekent verwijdering van de instructeuropleiding. Ook bij afwezigheid vanwege aantoonbare overmacht wordt deze opdracht verstrekt.

Jouw dossier

Het dossier bestaat uit driemaal een verslag (van de drie zaterdagen), een evaluatie van de opleiding, de beoordelingen van beide stagescholen en de uitwerkingen van KSS 3.3 en 3.4.

1. Het verslag dient een beschrijving en waardering te bevatten van:
  - jouw verwachtingen
  - jouw gedrag tijdens de bijeenkomst
  - jouw ideeën over de groep
  - jouw mening over de docenten
  - jouw leerresultaten
  - jouw wensenOmvang: minimaal 1 A4-tje. Bij voorkeur getypt.

2. Evaluatie van de opleiding
  - productmatig: Wat waren voor jou de belangrijkste onderdelen van deze opleiding (centrale bijeenkomsten en stage)? Wat miste je?
  - Procesmatig: Wat vind je sterke punten van deze wijze van opleiden? Wat kan beter?

3. Het stageverslag

4. De beoordelingen van beide stagescholen.

5. De uitwerking van KSS 3.3

6. De uitwerking van KSS 3.4

De praktijkstage

Je dient tijdens jouw stage begeleid te worden door één of meer begeleider(s) (erkend instructeur) die van te voren bij de cursusstaf is/zijn aangemeld.

De stage wordt als voldoende beoordeeld, indien jouw instructeurgedrag in overeenstemming is met minimaal 80% van de in het 'Profiel van de instructeur schermvliegen' voorkomende vaardigheden, zulks ter beoordeling van de stagebegeleider.

Het stageverslag dient te bevatten:

1. Beschrijving van twee opleidingsweken en reflectie

- Gedurende één opleidingsweek (minimaal 5 cursusdagen) van jouw hoofdstage schrijf je elke dag een verslag.
- Gedurende één opleidingsweek (minimaal 5 cursusdagen) van jouw tweede stage schrijf je elke dag een verslag.

Het verslag per dag bestaat uit drie onderdelen:

Organisatie: met hoeveel mensen was je, waar was je, hoe heb je het organisatorisch aangepakt?

Werkwijze: welke werkwijze heb je gehanteerd, heb je geobserveerd, liet je cursisten zelf uitzoeken, gaf je instructie, ben je coachend bezig geweest, hoe evalueer je bij cursisten?

Reflectie: een reflectie op jouw eigen functioneren van die dag, waarin je minimaal één aspect benoemt waar je tevreden over was en één aspect dat je lastig vond of dat minder goed ging.

2. Stagedoelen

- jouw stagedoelen (minimaal drie)
- aangeven aan de hand van een stappenplan hoe je deze stagedoelen denkt te verwezenlijken

3. Een uitwerking van de volgende praktijkopdrachten

- beschrijf de verschillen tussen beide scholen waar je stage liep
- beschrijf de overeenkomsten tussen beide scholen waar je stage liep
- beschrijf hoe de instructeurs op beide stagescholen hun lessen opbouwen en geef hierop je reactie.

4. Jouw leerresultaten

- een beschrijving van jouw leerresultaten, uitgaande van de gekozen leerdoelen en het bijbehorende stappenplan: Wat vind je van jouw eigen vorderingen? Waar ben je trots op? Wat heeft met name bijgedragen aan het realiseren van deze stagedoelen? Waar wil je nog verder aan werken?
- een beschrijving van jouw leerresultaten aan de hand van het instructeurprofiel: Welke realiseerde je? Welke nog niet?

Herkansing stage

Bij onvoldoende beoordeling van één van beide stages kan eenmaal een nieuwe stage overeengekomen worden, mits aan alle overige eisen voldaan is én deze extra stage naar het oordeel van de cursusstaf zinvol lijkt te zijn.

OPLEIDINGSSCHEMA

Duovlucht

Introductiedag

Basisopleiding Brevet 1

Brevet 2 lier

Brevet 2 berg

Takenboek
hulpinstructeur

Lierman

EHBO / KEH

Hulpinstructeur lier

Hulpinstructeur berg

Brevet 3 lier

Brevet 3 berg

Tandemaantekening

Observatiestage

Opleiding
Instructeur

Stage 1 lier

Stage 1 berg

Stage 2 lier

Evaluatie stages en
afronding opleiding

Stage 2 berg

Instructeur Lier

Instructeur Berg

Applicatiedagen

Instructiedagen